

Formulář hodnocení bakalářské práce

Posuzuje: Mgr. František Novotný, Ph.D.

(Označte tučně)

Vedoucí	Oponent
---------	---------

1. Formální a jazyková stránka: Celkem 45 b

I. Formální práce se zdroji¹: Celkem 15 b

a) Kvalita odkazování: Formální správnost a konzistence poznámkového aparátu, správnost a vhodnost umístění odkazů v hlavním textu.

Max bodů: 10	Přiděleno bodů: 10
--------------	--------------------

b) Formální správnost seznamu pramenů a literatury, jeho konzistence s literaturou v práci citovanou (nic nechybí ani nepřebývá).

Max bodů: 5	Přiděleno bodů: 4
-------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Práce používá poměrně střídmé množství literatury, zároveň s ní ale nakládá způsobem, který je u bakalářské práce, troufnu si říct, nadstandardní, a to co jak do kvalitativního výběru literatury, tak do jejího konkrétního využití. Kromě českých (Vojtíšek) a anglickojazyčných (Barker, Introvigne) „klasik“ zabývajících se novými náboženskými hnutími a konflikty vystávajícími okolo nich diplomantka vhodně zapojuje detailněji zaměřené studie z oblasti sociologie a sociální psychologie náboženství. Především ale považuji za nutné vyzdvihnout, že práce z odborné literatury nejen čerpá, ale v některých kapitolách s ní dokáže vést relevantní polemiku, což u bakalářských prací není příliš běžné. Mám na mysli zejména kapitolu na stranách 32-36, kde diplomantka rozebírá typologii předpokladů násilí v nových náboženských hnutích podle Massima Introvigneho, a zcela správně dochází k závěru, že Nebeská brána předpoklady, které Introvigne uvádí, příliš nenaplňovala, a sebevražda členů hnutí není s využitím Introvigneho kategorií vysvětlitelná. Především pasáže práce od této kapitoly včetně až do konce jsou analyticky výborné, přesahující nároky běžně kladené na bakalářského studenta.

¹ Je-li hodnocení této sekce 0 bodů (typicky, když práce vykazuje zřejmé rysy plagiátorství), hodnotí se celá práce jako nevyhovující).

II. Jazyková a kompoziční stránka práce: Celkem 20 b

a) Dodržení náležitostí akademického jazyka; stylistická stránka práce; vhodnost a výstižnost používaných formulací: 10 b

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 9
---------------	-------------------

b) Kompoziční stránka: Soudržnost, plynulost a sledovatelnost textu na úrovni vět, odstavců i větších celků².

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 8
---------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Práce je po stránce akademického jazyka na vysoké úrovni. Objevují se pouze drobné nedostatky, např. občasné používání hovorového slova „akorát“ tam, kde by bylo vhodnější použít spisovnější ekvivalent, například „jen“ nebo „pouze“. Viz str. 36: „...hnutí se právě naopak více semkne, uzavře a charismatickou autoritu vůdce čin tohoto typu *akorát* upevní.“

Po kompoziční stránce je práce velmi zdařilá. Úvodní kapitoly věnované obecným charakteristikám nových náboženských hnutí a především tzv. UFO kultů jsou o něco delší, než by bylo nutné, to je ale běžný rys drtivé většiny bakalářských prací. Především považují za nutné zdůraznit, že práce se díky své promyšlené struktuře výborně čte, místy „jako detektivka“, aniž by zároveň ztrácela odborný analytický rozměr. Kompozice přirozeně směřuje k závěrečné pointě, kterou následně srozumitelně představuje.

III. Formální úprava: Celkem 10 b

a) Větná skladba a gramatika (vč. Diakritiky a interpunkce).

Max. bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
--------------	-------------------

b) Úprava (členění textu na odstavce, konzistence jednotlivých úrovní nadpisů, zarovnání textu, kvalita a přehlednost tabulek, grafů a dalších příloh, vyskytují-li se): 5 b

Max bodů: 5	Přiděleno bodů:4
-------------	------------------

Slovní zdůvodnění

Úprava práce je kvalitní, bez významnějších jazykových nebo typografických chyb. Drobnou výhradu mám ke znění některých nadpisů. Zejména podkapitoly 3.1. a 3.2. („Typologie“ a „Faktory vedoucí k násilí v NNH“), které jsou po obsahové stránce vynikající, by si zasloužily výstižnější nadpisy, např. zohledňující autory koncepcí, jimž se detailně věnují, tedy Massima Introvigneho a Zdeňka Vojtíška.

² Toto hodnocení se může promítnout i do dalších hodnotících kritérií, zejména 2.1.b (Obsahová konzistence práce).

2. Odborná obsahová stránka: Celkem 55 b

I. Obsahová kvalita použitých zdrojů: Celkem 15 b

a) Relevance a úplnost zdrojů³.

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 8
---------------	-------------------

b) Přesnost doslovných citací a výstižnost parafrází.

Max. bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
--------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Jak bylo uvedeno výše, práce používá literaturu vysoké odborné kvality. Bylo by nejspíš vhodné ji kvantitativně o něco rozšířit. Například uvést některé ilustrativní příklady publikací, které jsou v odborné komunitě kritizovány jako produkty tzv. Antikultovního hnutí, zároveň jsou ale všeobecně známé i širší veřejnosti (např. Steven Hassan). Tyto práce by samozřejmě měly být podrobeny náležitě kritice, považují ale za vhodné je v práci tohoto typu uvést jmenovitě a konkrétně nastínit, co je na nich špatně, protože by se mohlo zdát, že Nebeská brána, jejíž členové spáchali hromadnou sebevraždu, potvrzuje oprávněnost strachu ze „zhoubných sekt“.

V pasážích, kde se práce věnuje charakteristickým rysům charismatických vůdců, by bylo vhodné zmínit počátky koncepce charismatické náboženské autority u Maxe Webera, potažmo o něco mladších významných autorů, kteří tento koncept rozvíjeli. Ukázat zkrátka, že identifikace „charismatického vůdce“ má v dějinách sociologii svou tradici, a že se jedná o živý koncept, který se nadále proměňuje.

II. Naplnění zadání a cílů práce: Celkem 20 b

a) Naplnění zadání práce (sledování vytyčeného tématu, správné rozložení tématu do konkrétních výzkumných cílů a otázek).

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 10
---------------	--------------------

b) Obsahová konzistence práce (Logická vazba mezi úvodem a závěrem, obsahová vazba mezi kapitolami a dílčími kroky argumentace, validita argumentačních postupů).

³ Toto hodnocení se může promítnout i do dalších hodnotících kritérií, zejména 2.II.a (Odborná orientace v tématu).

Max. bodů: 10

Přiděleno bodů: 9

Slovní zdůvodnění

Jak bylo uvedeno výše, práce je kompozičně výborně vystavěná, a logicky směřuje od úvodu k závěrům, které jsou jak odborně relevantní, tak srozumitelně podané. Práce vhodně kombinuje narativní pasáže, v nichž popisuje vývoj hnutí Nebeská brána a připojuje k tomuto popisu průběžné analytické postřehy, s pasážemi vysloveně analyticky zaměřenými, v nichž zvažuje možné příčiny a motivace hromadné sebevraždy členů hnutí, spolu s otázkou, je-li v těchto příčinách a motivacích možné nalézt nějaký obecnější vzorec.
--

II. Výzkumná úroveň práce: Celkem 20 b

a) Odborná orientace v tématu (Prokázaná hloubka znalostí a přehledu ve zkoumaném tématu po stránce faktografie i chápání souvislostí).

Max. bodů: 15

Přiděleno bodů: 13

b) Formulace vlastních závěrů (schopnost předložit relevantní závěry nad rámec kompilace tvrzení převzatých z literatury⁴).

Max. bodů: 5

Přiděleno bodů: 5

Slovní zdůvodnění

Na pointě práce, představené v závěrečných kapitolách, oceňuji především její vyváženost, kdy diplomantka pečlivě zvažuje vnější a vnitřní faktory, které nakonec vedly k hromadné sebevraždě členů hnutí Nebeská brána. Možná ještě důležitější je postřeh, že přinejmenším některé z vnitřních faktorů vedoucích k osudovým činům přímo vycházely z <i>nauky</i> a způsobu jejího přijímání v rámci hnutí. Tedy, nešlo výhradně ani primárně o následek <i>sociálního</i> napětí uvnitř hnutí nebo mezi hnutím a některými segmenty většinové společnosti, ale do velké míry o realizaci jedné krajní interpretace nauky a étosu Nebeské brány. To považuji za tvrzení s velkým teoretickým přesahem, a v těchto souvislostech by autorka do budoucna neměla minout práce <i>Gillese Kepela</i> (nejen) o radikálním islámu, které vyvolaly divoké kontroverze právě kolem otázky, zda pachatelé násilí z řad radikálních islamistů jsou motivováni primárně radikální interpretací <i>náboženství</i> (jsou radikalizovaní muslimové), nebo radikální islám poskytuje <i>sociálně</i> radikalizovaným jedincům a skupinám pouhé zdůvodnění jejich násilného jednání (jsou islamizovaní radikálové). Tato otázka a její hypostaze, troufnu si tvrdit, budou v sociologii náboženství a
--

⁴ Nevyžadují se nutně originální závěry, které ještě nikdy nikdo nepředložil. Předmětem hodnocení je schopnost samostatné analýzy a syntézy načerpaných znalostí.

v religionistice obecně ještě nějakou dobu aktuální, nejen v souvislosti s radikálním islámem, ale i např. radikály hlásícími se k jednotlivým křesťanským církvím a směrům.

K celkovému hodnocení poznamenávám, že práce je na samé horní hranici známky B, a od hodnocení známkou A, která je udílena velmi vzácně, ji dělí nějaký mimořádný počín, kterým by byla například vlastní práce s dobovými archivními dokumenty zevnitř nebo vně hnutí, novinovými články apod. Jedná se nicméně o bakalářskou práci výborné úrovně, na niž může být diplomantka právem hrdá.

Zvláštní kategorie, za níž lze získat doplňující body nad rámec základní škály:

Přínos a perspektivnost práce: max. 10 b

Práce formuluje originální vědecké závěry, které se od bakalářské práce běžně neočekávají, a které jsou využitelné v dalším bádání.

Max. bodů: 10

Přiděleno bodů: 2

Slovní zdůvodnění

V souladu s výše uvedenými poznámkami shledávám u práce potenciál k rozvíjení její teoretické roviny, a tento potenciál podle mého soudu významně přesahuje běžná očekávání a nároky kladené na bakalářskou práci. Způsob, jakým autorka práci zpracovala, je velkým příslibem pro její další studium a případnou vědeckou dráhu.

Bodová škála:

Výslednou navrženou známku zvýrazněte tučně.

A 100–95

B 94–82

C 81–67

D 66–56

E 55–50

F 49-0

Datum

Podpis hodnotitele

17.8. 2023

Mgr. František Novotný, Ph.D.